

AKADEMIA POLONIJNA
POLONIA UNIVERSITY

Polonia University in Czestochowa

International scientific and practical conference

**PHILOLOGICAL SCIENCES,
INTERCULTURAL COMMUNICATION
AND TRANSLATION STUDIES:
AN EXPERIENCE AND CHALLENGES**

April 23–24, 2021

Volume 1

**Czestochowa,
Republic of Poland
2021**

International scientific and practical conference «Philological sciences, intercultural communication and translation studies: an experience and challenges» : conference proceedings, April 23–24, 2021. Vol. 1. Czestochowa : «Baltija Publishing», 2021. 296 pages.

ORGANISING COMMITTEE

Andrzej Krynski, Prof. PhD, ThDr., Dr h.c. mult., Rector of Polonia University in Czestochowa, Poland;

Ivan Zymomrya, Prof., Ph.D., Polonia University in Czestochowa, Poland;

Volodymyr Kemin, Prof., Ph.D., Polonia University in Czestochowa, Poland;

Mykhailo Poliuzhyn, Prof., Ph.D., Uzhgorod National University, Ukraine;

Marite Opincane, Prof., Ph.D., Rezekne Academy of Technologies, Latvia;

Veronica Anawa Dashaco, Prof., Ph.D., Saint Jerome Catholic University in Douala, Cameroon.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

SLAVIC LANGUAGES

Односкладні речення іменного типу в поетичних творах Ірини Жиленко (структурно-семантичний та функціонально-стилістичний аспекти)	10
Українські паремії з соматичним компонентом як репрезентанти соматичного культурного коду	13
Словотворчі й формотворчі частки в драмі Лесі Українки «Руфін і Прісцилла»	17
Глютонійні паремії як згустки лінгвокультурної інформації національної спільноти	21
Постать Дмитра Яворницького в історії української мови	26
Максима щастя в мовно-світоглядovому просторі Дмитра Донцова	29
Протиставлення компонентів бог / людина, бог / диявол у складі польських паремійних одиниць	33
Транспозиції способових і часових форм дієслова в українській мові	37
Фонетична адаптація церковнослов'янізмів в українській мові XVI – першої половини XVII ст.	41
Номінативні моделі різновидів кошар у гуцульському говорі української мови	45
Функціонування емоційно-експресивної лексики в казці О. Волкова «Чарівник Смарагдового міста»	49

Функціонально-семантичне поле приблизної кількості у говірках Буковини Попович Н. М., Філіпчук М. В.	53
Моделювання фрейму <i>диктатор</i> на матеріалі оповідання Ольги Токарчук «Календар людських свят» Рогальська-Якубова І. І.	57
Virtual laboratory «Multimedia Dictionary of Infomedia Literacy» Semenog O. M., Nadutenko M. V., Nadutenko M. V.	62
Роман Т. Толстой «Кысь» в свете языковой игры Сербина Т. Г., Чеберяк А. Н.	66
Мовна освіта у дистанційному форматі Томенко О. М.	69
Особливості вербалізації концепту ПЧ в українській народній словесності Хомік О. Є.	72
О деривационных динамических процессах в современном русском и украинском языках Шепель Ю. А.	76
Семантичні особливості повних гомогенних міжмовних омонімів-іменників в українській і білоруській мовах Щербина Д. В.	80
Українська наукова мова: на шляху до «суспільства знань» Ярова А. Г.	84
LITERATURE	
О некоторых особенностях художественного пространства и времени в романе А. Мёрдок «Время ангелов» Алисеенко О. Н.	88
Ціннісні аспекти моделювання фікційної свідомості персонажа в драмі Ю. Яновського «Дочка прокурора» Атаманчук В. П.	91
Художнє осмислення та тлумачення категорії часу та простору у ліриці Є. Плужника Білічак О. І.	94

Типи мандрівних людей в «Енеїді» І. Котляревського Білоус Б. П.	98
Морально-естетичні цінності епохи змін у циклі «Zeitbilder» А. фон Дросте-Гюльсхоф Білоус Н. В.	101
Маркери структур verbatim і theatr.doc у п'єсі Надії Симчич «Ми, Майдан» Бондарева О. Є.	105
Постмодерна естетика повісті Ірени Карпи «50 хвилин трави» Веретюк Т. В.	109
Авторський текст-міф та мотив «подорожі у часі» як спосіб рецепції традиційного сюжетно-образного матеріалу на прикладі драми Лесі Волошиної «Ельза. Притча про любов» Гуцол М. І.	113
Роман «Утоплення» Ое Кендзабуро: місце митця/мисткині в інтерпретації концепції «духу епохи» Нацумо Сосекі Дудар Я. О.	117
Художній хронотоп роману «Останні історії» Ольги Токарчук Журба С. С.	120
Трансформація архетипу жінки у збірці оповідань «Легенди старокиївські» Наталени Королевої Ковальчук Ю. А.	124
Натуралізм в новелі «На дні» І. Франка як віддзеркалення дійсності Колесник А. В.	128
Циклічність часу як основоположна категорія збірки Б. Томенчука «Сезон ненаписаних віршів» Міняйло С. А.	131
Прием многоголосья как основа персонажной системы романа Ольги Токарчук «Бегуны» Мохначева О. В., Белых Л. М.	134
Символіка героїчного в українській народній думі «Іван Коновченко» Набок М. М.	137
Символіка повісті І. Франка «Voа constrictor» Немченко Г. В.	140

Міфологема води в поезії Анни Савранської Немченко І. В.	143
Архетип дороги у прозі Олекси Стороженка Пойда О. А.	147
Artistic conceptualization in the cognitive-discursive perspective Romanyshyn N. I.	151
Evaluation and interpretation of Tobias Smollett's novel 'The Expedition of Humphry Clinker' Ruskykh I. V.	154
Візії Червоної планети в американській науково-фантастичній літературі ХХ століття Сластьонова Д. С.	157
Евдемонізм як художній принцип новели Наталі Романович-Ткаченко «На балконі» Суворова Л. К., Храпчук С. Ю.	162
Часо-просторові особливості романістики Панаса Мирного Хачатурян К. Р.	166
Колористика у бориславських творах Івана Франка і Стефана Коваліва Шостак О. О.	169
ROMANCE, GERMANIC, AND OTHER LANGUAGES	
Особливості фразових дієслів з постпозитивами в семантиці емоційності Бобер Н. М.	174
Metaphors in psychological terminology in English and Spanish Vobchynets L. I.	178
Two motivational commencement speeches for undergraduates Bodnar I. M., Solohub L. V., Komar R. I.	181
Особливості перекладу англійських фразеологічних одиниць із анімалістичним компонентом українською мовою Василенко О. М.	184
Взаємозв'язок концептів EPIDEMIC, PANDEMIC та CORONAVIRUS у сучасних реаліях Гахарія К. В.	188

The dynamic parameter of intonation of rural static landscape descriptions in English prose Humeniuk I. L.	192
The peculiarities of functioning of the verbal-visual puns in social media Dyrda I. A.	196
Verbal realisation of humor and its features in the German-speaking stand-up comedy genre Zuhai V. V.	200
Linguistic Expression of Suggestiveness in Court Discourse Zaitseva M. O.	203
Емотивність художнього тексту: Е. Сігал «Love Story» Закреницька Л. А., Воротняк Л. І.	206
Вторинні номінації невизначеної кількості метонімічної природи: лінгвістичний аспект Зінченко А. В.	209
Лінгвокультурні аспекти світу комічного у німецькій мові Зубач О. А.	212
Вивчення іноземної професійної лексики у ВНЗ Іванова Т. В.	214
Verbalization of the epistemic factor in topic contextualization Kovalchuk L. V.	218
Speech personality in psycholinguistics (on the material of Sherlock Holmes' speech) Kulich A. R.	222
Роль контексту в мовленнєвій реалізації фразеологізмів Матвієнків О. С.	224
Стратегії англомовної комунікації та їх лінгвістичний зміст Матковська М. В.	228
Абревіаційні особливості англійських нумеронімів в мові соціальних мереж Ніколаєва Т. М.	232
Функціональні особливості терміносистеми податкового законодавства Охріменко О. А.	236

Комуникативна структура поліпредикативних складнопідрядних речень з окремими ланками тема-рема-тичних відношень в англомовній художній прозі	
Панькова Т. В.	241
Constructing R.L. Stevenson's identity in his children's poetry	
Pikalova A. O.	245
Словотвірні процеси у вокабулярі школярів (на матеріалі німецької мови)	
Поздняков О. В.	249
Поетика змінених станів свідомості: транскультурний та трансдисциплінарний аспекти	
Присяжнюк Л. Ф.	253
The function of antinomies in language	
Prykhodchenko O. O.	255
Inner association power between elements of a binomial sequence	
Rizhok I. I.	257
Semantic Structure of Denumeral Lexical Units in English Internet Media	
Serhiienko A. S.	260
Способи утворення неологізмів, які використовуються при висвітленні подій, пов'язаних із пандемією COVID-19	
Сивак А. О.	263
Linguistic principles of brand research	
Ushchapovska I. V.	268
Conception of violet in Ukrainian and English linguocultures	
Cherniavska A. V.	271
Verbalization of cosmology in the conceptual system of Ukrainian and French Speaking Belgian Symbolist poetry	
Chystiak D. O.	274
Лінгвостилістичні та еколінгвістичні особливості творчості Фенімора Купера	
Чрділелі Т. В., Якимець М. С.	277
Запозичення з інших мов як спосіб творення сучасних англомовних софтонімів	
Юшак В. М.	281

THEORY OF LITERATURE

Психологічні теорії читацького відгуку

Драпак Г. Б. 284

Суб'єктивні трансформації художнього наративу: когнітивний аспект

Мацевко-Бекерська Л. В. 289

там, усередині їх, ще не прочахло тепло, ще тліє людське життя» [6, с. 156].

Міфологічний просторовий образ у романістиці Панаса Мирного являє собою особливий тип ментального простору і здійснюється крізь призми світовідчуття героїв. Такий вид простору влітається в соціально-побутову сферу.

Художній світ романістики Панаса Мирного є складною концептуально обґрунтованою структурою, де одна з детермінуючих ролей належить простору і часу.

Література:

1. Абасов. А. Пространство и время, пространственно-временная организация. Вопросы философии. 1985. № 11. С. 71–81.
2. Федоров, Ф. Романтический художественный мир: пространство и время. Рига: Зинатне. 1988. 567 с.
3. Гак В. Пространство вне пространства. Логический анализ языка. Языки пространств. Москва: Языки русской культуры, 2000. С. 127–134.
4. Бахтин, М.М. Эпос и роман (о методологии исследования романа). Вопросы литературы. 1970. № 1. С. 104.
5. Панас Мирний та Іван Білик. Хіба ревуть воли, як ясла повні? Київ : Радянський письменник, 1967. 333 с.
6. Мирний Панас. Твори в двох томах. Т. 2. Київ : Наук. думка, 1989. 634 с

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-073-5-1-44>

КОЛОРИСТИКА У БОРИСЛАВСЬКИХ ТВОРАХ ІВАНА ФРАНКА І СТЕФАНА КОВАЛІВА

Шостак О. О.

кандидат філологічних наук,

методист навчально-методичного відділу

Рівненського державного гуманітарного університету

м. Рівне, Україна

У 1850-х рр. розпочалась індустріалізація Східної Галичини, пов'язана з видобуванням нафти. Основним промисловим центром став Борислав із сусідніми селами (Мразниця, Тустановичі, Східниця, Волянка). Травматичний процес руїни традиційного селянського побуту

й формування нової робітничої ідентичності знайшов художнє відображення у творчості І. Франка, а також його послідовника – С. Коваліва, тексти якого довгий час перебували поза увагою літературознавців. І. Франко відвідував С. Коваліва в Бориславі, обговорював із ним проблему галицької «нафтової лихоманки». І. Франко був ознайомлений з оповіданнями С. Коваліва про Борислав і попросив його як очевидця подій написати відповідну статтю до «Літературно-наукового вісника». У 1913 р. студію С. Коваліва «Продукція нафти (скального олію) в Бориславі» з Франковими коментарями опублікували в згаданому виданні. Бориславські твори І. Франка і С. Коваліва подібні за мотивним спектром, образами, особливостями поетики. Зокрема, мета наукової розвідки – з'ясувати художню функцію колористики у вказаних текстах.

Насамперед зазначимо, що заробітчанство на теренах так званої Галицької Каліфорнії розглядаємо в площині внутрішньої трудової міграції, а, отже, творчість про Борислав – як невід'ємний складник «еміграційного» тексту. У межах Франкової творчості «еміграційний» текст трактуємо як персональну надтекстову єдність, що «складається зі спільних за семантикою і художнім кодом творів, що розкривають тему еміграції та об'єднані центральними просторовими топосами батьківщини і чужини, переведеними в сакральний реєстр образної антитези раю / пекла» (поема «Швінделеса Пархенбліта вандрівка з села Дерихлопи до Америки і назад», начерк драми «До Бразилії», поетичний цикл «До Бразилії!» та ін.) [4, с. 91]. На нашу думку, можна аналізувати й «еміграційний» текст української літератури загалом, якому властиві традиційна топіка (стійкі образи і мотиви: батьківщина-рай, чужина-пекло, емігрант, агент, дорога) й особливий художній код загалом.

У творах на тему еміграції чітко окреслено топоси батьківщини й чужини, що корелюють із біблійними образами раю та пекла і виступають знаковими маркерами міграційної теми. Антитеза цих топосів у бориславському циклі І. Франка і С. Коваліва простежується й на рівні промовистої кольорової гами, що оприявнена передусім у пейзажних картинах, а також і в портретах персонажів. Особливо майстерно автори змалювали образ Борислава як пекла, містичного царства Задухи. Так, у вступному слові до збірки «Борислав. Картини з життя підгірського народу» І. Франко моделює алегоричний образ міста-потвори, де панували злочинність і розпуста: «Борислав висисає вздовж і вишир всі сусідні села, – пожирає молоде покоління, ліси, час, здоров'я і моральність цілих громад, цілих мас» [3, т. 14, с. 276]. Обидва письменники вдаються й до безпосередніх означень Борислава як пекла:

«Тадже ж я б не пішов був у того пекло, коли б не нужда та не потріб» (І. Франко «На роботі») [3, т. 14, с. 300]; «[...] прийшов я перший раз до того пекла [...]» (С. Ковалів «Пригісник з Борислава») [2, с. 485]. Образ чужини-пекла увиразнюють індустріальні пейзажі з домінантою чорного, сірого й червоного кольорів, які задають фатальну, тривожну тональність. Для селян краєвиди промислового міста були травматичним фактором: «Ясне, погідне небо горіло над гарячим Бориславом і виглядало так само сіро, як ціла зруйнована околиця. Вітер ні разу не шевельнув воздухом, не повинув холодом, не розсіяв важкого, густого сопуху, що, виходячи з ям, з глини, з потоків, з брудних магазинів, залягав хмарою над Бориславом, спирав дух в груди» (І. Франко «Воа constrictor») [3, т. 14, с. 407–408]. Депресивний пейзаж синестезійно інкрустовано алітерацією вібрантів. Антитеза села і міста як раю і пекла, незайманої природи й цивілізації простежується в невласне прямій мові Івана з Франкового оповідання «Ріпник» і психологічно проєктує внутрішній стан персонажа: «І вічно той смрід, той бруд, та духота, та пиятика, той одур! [...] Йому пригадалися зелені ниви, цвітісті луги, сиві воли, чисто побілені хатки і розкішні садки його рідного села [...] Невже він міг так легкодушно проміняти такий рай на отсе пекло?» [3, т. 21, с. 46]. С. Ковалів до натуралістичних пейзажів Галицької Каліфорнії майстерно додає імпресіоністичні настроєві елементи. Наприклад, влучно ретранслює драматизм червоний колір в оповіданні «Зваричі»: «А тут ще й фабрики з червоними дахами, немов кров'ю мужицькою помашені, покрашені [...]» [2, с. 217].

В індустріальних картинах бориславських творів І. Франка й С. Коваліва з чорною та сірою барвою асоціюється образ болота, що символізує чужину, безгрунтя, втрату моральних орієнтирів, смерть і належить до стійких топосів «еміграційного» тексту: «[...] у Бориславі на всіх вуличках було глибоке грузьке болото» (І. Франко «Слимак») [3, т. 15, с. 223]; «[...] трібували позбутись болота, в яким ноги, як угіпсовані, по коліна тяжіли» (С. Ковалів «Пригісник з Борислава») [2, с. 482].

Текстам про роботу в Бориславі характерний танатологічний хронотоп, насамперед утілений в образі ями як місця загибелі. Топос ями корелює з могилою, гробом (чорним кольором), а опускання робітника під землю нагадує поховальний обряд: «Всім якось важко, немов при похороні, коли спускають трумну до гробу» (І. Франко «Воа constrictor») [3, т. 14, с. 412]; «Всюди ями непонакривані, необгороджені, отверті гроби, в котрих не одного сердягу, що вертав із роботи на спочинок [...], смерть несподівано постигла» (С. Ковалів «Добрий заробок») [2, с. 64].

Специфічна колористика притаманна й портретуванню бориславських робітників. Бруд маркує їх побут. Письменники змальовують обряд ініціації в ріпники, що відбувалась через вимазування кип'ячкою: «[...] треба тебе охрестити, небоже!» – «І сорочка біла, і руки, і волосє, – всьо, всьо, мов з комина виняв» (І. Франко «На роботі») [3, т. 14, с. 294–295]; «Кожного хлопа в поряднішій гуні брали жидівські невільниці поміж себе й клали на силу у найбільше болото при відголосі пекельних сміхів та віватів» (С. Ковалів «Добрий заробок») [2, с. 44]. Виписуючи колективний образ робітників в оповіданні «Андрій Кременяк», С. Ковалів означає яскравими художніми деталями їхній одяг та обличчя, що вказують на тяжку, каторжну працю: «Вчера сім вертало: голі, босі, простоволосі і обчуждені чорною мазею, мов із трястя якого повилазили»; «Лиця глиняної краски, очи від замороки повипікані, червоні, мов кров, а в грудях кожному грає різним хрипучим гранем» [зберігаю правопис видання. – О. Ш.; 1, с. 28, 50].

Бруд проникає і у внутрішній світ робітників-мігрантів, які цілковито змінюють ідентичність. У повісті І. Франка «*Voа constrictor*» зацентовано увагу не лише на одязі, а на голосі й погляді ріпників, що засвідчує прояв тваринних інстинктів, переродження у звіра (при цьому актуалізовано орнітологічний образ ворона – за міфологічними уявленнями, вісника смерті, горя): «Зачорнені скрізь нафтою та глиною, мов ворони, – на них пошарпані шмати – не то шкіра, не то якась невидане полотно, – від них на сто кроків віє незносний дух нечистоти, сопуху, шинків, зопсуття! І голоси у них – ні, се не людські голоси, а якийсь крик глухий, хриплий, немов дренькіт розбитого баняка. А який позір у тих людей – дикий, зловіщий!» [3, т. 14, с. 370].

Топос міста-пекла репрезентують танатологічні мотиви й образи з відповідною кольоровою палітрою. Так, у традиціях натуралізму І. Франко відтворює епізод підняття з ями останків Івана Півторака: «З темної пропасті виринала-виходила вгору на світло страшна, почорніла труп'яча голова. Герман [...] бачив виразно нелюдський злобний усміх на тих щербатих щоках, у тих огромних глиняних очах» («*Voа constrictor*») [3, т. 14, с. 416]. Письменник також завдяки вдалому нюансуванню барв малює обличчя вбивці до і після скоєння злочину, і таким чином відображає його кризовий екзистенційний стан: «Тільки Прийдеволя стояв коло порога з лицем мертвецьки блідим і з заломаними руками, стояв, як живий образ болю [...]»; «[...] молодий парубок [...] поблід ще дужче, далі почервонів, а вкінці, тремтячи всім тілом, немов у зимниці, залився голосним плачем [...]»; «Його молоде лице було якесь бліде і мов зісане, косим поглядом він позирав довкола

і все мимоволі держався в темнім куті близ порога» («Борислав сміється») [3, т. 15, с. 325, 326, 373]. Примітно, що носій танатосу асоціюється і з білим, позаяк, за народними традиціями, смерть часто уявляли як жінку в білому одязі.

Отже, бориславські твори І. Франка і С. Коваліва мають особливу колористику, що слугує конструюванню еміграційного топосу чужини-пекла, співвіднесеного з містом Бориславом. У пейзажних картинах і портретах персонажів превалюють чорний, сірий і червоний кольори, до яких іноді додано білий. Ці барви передають психологізм образів, забезпечують мінорну настроєву тональність текстів, підсилюють драматизм та увиразнюють танатологічний хронотоп.

Література:

1. Ковалів С. Похресник і інші оповідання. Львів: З друкарні Наукового товариства імени Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1909. 195 с.
2. Ковалів С. Твори. Київ: Державне видавництво художньої літератури, 1958. 722 с.
3. Франко І. Зібрання творів. У 50 т. АН УРСР. Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка; редкол.: Є. П. Кирилюк [голова] та ін. Київ: Наукова думка, 1976–1986.
4. Шостак О. О. «Еміграційний» текст Івана Франка: монографія. Рівне: «Волинські обереги», 2019. 288 с.

NOTES

The project was implemented with the support of

CENTER
for Ukrainian and European
Scientific Cooperation

The Center for Ukrainian-European Scientific Cooperation is a non-governmental organization, which was established in 2010 with a view to ensuring the development of international science and education in Ukraine by organizing different scientific events for Ukrainian academic community.

The priority guidelines of the Center for Ukrainian-European Scientific Cooperation

1. International scientific events in the EU

Assistance to Ukrainian scientists in participating in international scientific events that take place within the territory of the EU countries, in particular, participation in academic conferences and internships, elaboration of collective monographs.

2. Scientific analytical research

Implementation of scientific analytical research aimed at studying best practices of higher education establishments, research institutions, and subjects of public administration in the sphere of education and science of the EU countries towards the organization of educational process and scientific activities, as well as the state certification of academic staff.

3. International institutions study visits

The organisation of institutional visits for domestic students, postgraduates, young lecturers and scientists to international and European institutes, government authorities of the European Union countries.

4. International scientific events in Ukraine with the involvement of EU speakers

The organisation of academic conferences, trainings, workshops, and round tables in picturesque Ukrainian cities for domestic scholars with the involvement of leading scholars, coaches, government leaders of domestic and neighbouring EU countries as main speakers.

Contacts:

Head Office of the Center for Ukrainian and European Scientific Cooperation:
88000, Uzhhorod, 25, Mytraka str.
+38 (099) 733 42 54
info@cuesc.org.ua

www.cuesc.org.ua

International scientific and practical conference «Philological sciences,
intercultural communication and translation studies: an experience
and challenges»

April 23–24, 2021

Izdevniecība «Baltija Publishing»
Valdeķu iela 62 – 156, Rīga, LV-1058
Iespiests tipogrāfijā SIA «Izdevniecība «Baltija Publishing»
Parakstīts iespiešanai: 2021. gada 27. aprīlis
Tirāža 100 eks.